

ZPRAVODAJ 4

2. 12. 2017

Sama se vlastně divím, ale nakonec jsem našla něco, co spojuje vše v pátek zhlédnuté – vždy mi chyběl na jevišti patrný důvod, proč přivádět na scénu to které dílo právě dnes. Tematika dětských gangů, vyrůstání na ulici s drobnými i vážnými delikty, drogami a mezi menšinami se podle mne příliš uzavřela do amerických realit a samotné dějové linky, než aby se pak mohla složit v něco zastřešujícího. *Prezydent krokodýlů* tak zůstal jen přehlídkou kvalitních hereckých výkonů.

Obdobný problém jsem vnímala také u *Vyrozumění*, ač nabylo podstatně pevnějších obrysů a samotnému provedení lze vytýkat málo co. Vyvstal tu zvláštní paradox, kdy repliky a dialogy mají solidní základ v dramaturgickém výkladu, ale celek se automaticky nespojuje se světem za zdmi divadla. (A ano, vím, jak dopadly volby, ale k propojení mne dovedla až následná plně racionální úvaha, že něco se přece najít musí.)

Nejpalčivěji ale tento nešvar prezentuje *Velký sešit*. Inscenace má i mnoho dalších problémů, pro něž rozhodně není snadné rozřešení, ale tenhle bil do očí. Snad kdyby se doladila forma, stačil by příběh/y zvláštních jedinců podléhajících krutému světu.

Jiřina Hofmanová

SOBOTA 2. 12. 2017

- 10.00 OBYČEJNÝ ŽIVOT neboli Tělo a bitevní pole / Ch. Lollike
NDM / alternativní scéna
Divadla loutek Ostrava
- 10.30 PEKINGSKÁ KACHNA
Stará aréna – OFF PROGRAM
- 13.00 II. SEMINÁŘ
Klub DPB
- 15.15 KRÁSKA Z LEENANE /
M. McDonagh
Divadlo Petra Bezruče
- 18.30 CAR SAMOZVANEC /
A. Nowaczyński
NDM / Divadlo Jiřího Myrona

TVRDÝ KROKODÍL NAMÄKKO

V slovenčine sa slovo krokodíl píše s mäkkým i. Ypsilon ma zaskočil a čakal som drsnú chvíľku. Tá neprišla.

Príbehovo som mal občas pocit, že sa pozerám na inú verziu *My deti zo stanice ZOO*. Christiane F. však rieši 12-ročnú narkomanku hĺbkovo, z pohľadu sociálnej vrstvy, ale dramtizácia **Starej arény** (predpokladám, že **Pavla Gejguša** ako režiséra, nie je pod ňou nikto podpísaný) nás vedie len po príbehu mladého chlapca, ktorého vychovala ulica, mimo sociálny kontext.

Za najväčší problém považujem dramtizáciu. Libreto bolo z veľkej časti postavené na rozprávačovi. Epický prúd nebol ozvláštnený žiadnou z divadelných zložiek. **Milana Cimeráka** poznáme ako talentovaného člena **Divadla Petra Bezruča** (potvrdil to aj večer na domovskej scéne). V **Starej aréne** mal však neľahkú úlohu ukázať 14-ročného chlapca, na ktorom stojí celý príbeh. Jeho drsniacky prejav sa strieda s detskou naivitou, a tak celkom nevieme, čo si máme myslieť. Nedostávame informáciu, či nám to rozpráva postava po rokoch a spomína, alebo sa pozeráme na to, čo sa práve deje. Navyše stojí pred nami herec tridsiatnik. . .

Problematika mladistvých ostala len v detských dobrodružstvách. Príbehovo sa dozvedáme o silných veciach, ale celkovo nedokážeme s postavami súcitiť. Mladickú líniu podčiarkoval Mickey Mouse, ktorý sa miestami vyskytoval na scéne. Metaforicky mohol znázorňovať krehké detstvo, ale svojím správaním, gestikuláciou a hlavne dvojzmyselnými pohybmi predstavoval čosi desivé, čo je príjemné spočiatku, ale zaväňa hrozbou.

Žáner inscenácie je tiež sporný. Mieša sa pokus o In-Yer-Face divadlo (drsné výstupy mládeže), ale zrazu groteska (pri scénach s babičkou). Pod povrchom by sme mohli hľadať rodinnú tematiku, výchovu dieťaťa, nakoľko je ovplyvnené spoločnosťou, v ktorej vyrastá. Žiaľ, inscenácia nám tieto témy neponúka. Tiež uvažujem nad dramaturgickým výberom, pretože z textu bolo jasne cítiť, že v predlohe sa rozoberá problematika segregácie (**Warren Miller** dielo knižne publikoval v roku 1959). Isteže nechcem, aby ho hral herec natretý na čierne, ale nech je jeho „inakosť“ stvárnena tak, aby bola čitateľná v danom kontexte.

Paraván zo železných mreží herci používali vo všetkých situáciách, tým sa stal nosným a jediným scénografickým prvkom. Žiaľ, nebolo sa na čo pozerieť. Svetlá, ktoré v istých momentoch pôsobili veľmi lacno (použitie modrej a červenej), nás presúvali do úplne iného, cudzieho prostredia.

Stará aréna nás včera ráno, žiaľ, zahltila epikou, z ktorej sme si mohli vziať iba informačnú hodnotu. „Tvrdosť“, teda drsnosť, zostala len v českom pravopise.

TWEETY

Ferro nie je žiaden čajiček, fahá sa skôr na prezidenta hereckých strihov. A už by si snád' zaslúžil aj komplexnejšiu postavu.

Nikoleta Tužinská

Učiteľ, Flandák, Krafas, bábrlinka či Baron? Tímto pasuji Robina Ferra na herecký jukebox.

Kristýna Starošťiková

Kdyby se uspořádala sbírka na stříkačku pro Duka, bylo by to méně bolestné.

Barbora Havlová

**MÍSTO
PRO
VAŠE
POSTŘEHY**

POŽIVAČNÝ BYROKRATISMUS

Nejvíce mě na této inscenaci baví pohyb na scéně narežirovaný tak, aby ilustroval anonymní, ale zároveň patologicky intimní prostředí úřadu. Herci ztvárňující zásadové a pragmatické byrokraty proudí sem a tam do situací a kanceláří, které hned zase opouští. Jejich odchody, příchody a průchody skleněnými dveřmi přes „chodbu“ až do zákulisí a zase zpátky vytváří intenzivní atmosféru úřednické mašinérie. Není mi ale jasné, jestli se mě to nějak týká. Výpověď inscenace zapadá do nadčasově poplatné obecnosti a nevystupuje zde žádný konkrétní motiv, o němž by se tu dnes hrálo.

Kvality **Komorní scény Aréna** z hlediska herectví, dramaturgie ani režie již nemusím znovu zdůrazňovat. Prostor pro velebení a pojmenovávání argumentů, v čem tkví hodnoty děl produkovaných Arénou, se bezpochyby vytvoří na dalších seminárních setkáních a jsem si jistá, že nezůstane nevyužit. Sama na toto konto jen podotknu, že **Havlovo Vyrozumění** tvůrčího tandemu **Štěpánek – Vůjtek** nepostrádá tempo, režijní nápad, hravou scénografií, propracované motivace postav, soustředěné herecké výkony ani humor. Ve skutečnosti mě ale provokuje jiná věc. Ve chvíli, kdy se divadlo pohybuje na takové úrovni mistrovství, oplývá širokou diváckou obcí a sbírá jedno ocenění za druhým, jeho míra vážnosti a vlivu se exponenciálně zvyšuje. Stále ještě podléhám idealismu, a proto automaticky očekávám, že se výhodné postavení musí využít k proměně společenského stavu, zvláště potom prostředkem recepce kultury a umění. Skeptik by mě možná zpravil o tom, že takto to nefunguje. Témata *Vyrozumění* se dnes znovu aktualizují a jen se tak potvrzuje nadčasovost absurdní hry o lichosti byrokracie, otázkách humanity a neschopnosti komunikace. Jenže v Aréně se nám nabízí spíš Havlova filosofie zavařená v konzervě.

Ve Štěpánkově inscenaci vystupuje zejména princip začarovaného kruhu, uroboros, který se sice možná formálně proměňuje, ale nikam se reálně neposouvá. Žravé zrůdy byrokracie si smlsnou na guláši i huse a nakonec se začnou požírat navzájem. Tomuto výkladu odpovídá ztvárnění postav jako odlidštěných strojů. **Zuzana Truplová** při otázce, zda může jít pro mléko, téměř nemrká, z **Marka Cisovského** požívajícího kancelářskou sponku jde navzdory grotesknosti v jistém smyslu až strach, **Michal Čapka** a **Vojtěch Lipina** mají při dialogu o pečené huse tělové napětí krvelačných bestii.

Detailně propracované inscenaci chybí přesah do současnosti. To je sice něco extra, ale do jakých výšin by se pak Aréna ještě vyšplhala. Co třeba například otázka odosobněné komunikace prostřednictvím médií? Více než lákavé pomyslení.

TWEETY

Mlčeti zlato.

Barbora Formánková

Jak chutná kancelářská spona, Kubši?

Adéla Svobodová

Nejsmutnější happy end, jaký jsem kdy viděla.

Kateřina Kykalová

Nepřestává mě fascinovat, jak **Marek Cisořský** bez mimiky i slov sdělí vše.

Jiřina Hofmanová

Tyesfvh terktoxse kudntrsvarj komptrzr hutbdrugra burigahokntra ad uta par aj.
- **Ferdinand Vaněk**

Otto Linhart

Našim politikům: Děkujeme, odejděte, hasičáky nezapomeňte.

Barbora Hofmanová-Havlová

KAŽDÝ BY MAL PÍSAŤ KNIHU, NO MÁLOKTORÁ PATRÍ NA JAVISKO

Chladný vonkajší náhľad na duše znečitlivené vojnou prináša **Agota Kristof** vo svojej jedinečnej trilógii, ktorú „u **Bezručů**“ predstavili pod názvom prvej knihy – *Velký sešit*.

Prvou a určite neľahkou úlohou bola samotná dramatizácia textu, ktorý si funkčnosťou dialógov akoby sám žiadal javiskový formát. O túto časť sa postarala dramaturgička **Marie Špalová**, ktorej sa podarilo vybrať sériu najpodstatnejších udalostí. Aj napriek výraznému škrtnaniu ostáva otázne, či je prospešné okliesniť tak komplexný a mnoho vypovedajúci dej na rýchly sled obrazov, aký môžeme sledovať najmä v prvej časti inscenácie. Vypovedanie celého príbehu s minimálnym využitím divadelnej skratky sa tak stalo dynamickým prechádzaním medzi situáciami na úkor hlbšej analýzy. Hoci môže byť tento prístup zvolený zámerne, ako obraz originálu, nenecháva divákovi priestor na doznenie nazbieraných emócií.

Tých sa pritom nahromadilo naozaj nemálo, a to v každej zo zbierky postáv. Množstvo prelinajúcich sa životov k divákovi dorazilo najmä vďaka predvedeným hereckým výkonom. Hoci sa väčšina pozornosti upierala na výkony **Ondřeja Bretta** a **Milana Cimeráka**, ktorých jasne vystavané charaktery so sebou výborne komunikovali, ani zvyšok obsadenia neostal v úzadí. V tomto festivalovom týždni je to tak už druhý dôkaz o sile a potenciáli hereckého súboru **DPB**.

Neobvyklú formu priniesla aj scéna, ktorej hlavným prvkom bol pomerne monumentálny násyp, ukrývajúci (na prvý dojem až rozprávkové, čarodejnisko-hobitie) obydlie. Hoci v prvej polovici pôsobí mierne umelo a neprímerane k zvolenej koncepcii, v druhej časti prináša jeho roztrieštenie úplne nový rozmer celej hry. Vyjadruje nie len Lucasov duševný stav (rozbitie predchádzajúceho života a strácanie sa v bludisku mysle), ale podporuje základnú líniu literárnej predlohy – prelínanie sa pravdy a lži, skutočnosti a ilúzie. Zároveň príjemne kontrastuje s realistickým vyobrazením postáv.

Nezodpovedaným otáznikom ostáva, aký bol hlavný zámer režijno-dramaturgickej časti inscenačného tímu. Pretože ani výpoveď režiséra **Mariána Amslera** o odkaze hry pre súčasného diváka (vzťah a vzájomné ovplyvňovanie sa jednotlivca a spoločnosti), o ktorej sa možno dočítať v bulletine, nepôsobí po konfrontácii s javiskovou realizáciou uspokojujúco. Aj preto sa vo výhodnejšej pozícii ocitla časť publika, ktorá nepoznala predlohu tejto dramatizácie. Mohla sa tak nechať strhnúť osudmi ľudí, ktorým vojna nielen ovplyvnila, ale v mnohých prípadoch od základov zmenila životy. No a nám ostatným neostávalo, než premýšľať nad ponúknutým spracovaním neobyčajného diela, ku ktorému sa s radosťou navrátime v akejkoľvek podobe.

TWEETY

Mrtví jsou všude a nikde. Každý jsme si odnesli domů něco jiného, někdo i pár oblíbených koster. Rychle do papírnictví pro sešit.

Ema Šlechtová

Jeden nebo dva? Pravda nebo fikce? Věřte nevěřte...

Lucie Šedajová

Němci by neměli mluvit česky... Od představení uplynuly asi tři hodiny a já stále řeším, jestli prší tele nebo neprší tele.

Barbora Formánková

**MÍSTO
PRO
VAŠE
POSTŘEHY**

I. ROZBOROVÝ SEMINÁŘ

Lokace: kavárna *Staré arény*. Pozitivní zpráva je, že židle se musely donést ze všech stran, a i tak se na některé nedostávalo. Tak velký byl zájem o moudrá slova kolegů, vyslanců všech divadelně-teoretických oborů, tedy z FF MU, FF UPOL a KTK DAMU. Probíralo se prvních pět představení z hlavního programu.

První na přetřes přišla inscenace NDM *Sissi*. Na základě zamyšlení přednášející a následné reakce, vyvstalo jako nejvíce znejšňující a problematické její rozdrobenost jak žánrová, tak posléze tematická. Sloučení historické fresky s operetou, místy až s fraškou, stejně jako postupné členění dějové linky mezi stále více postav, ale bez jiného než historického spojení, působilo na diváky zmatečně a roztěkaně.

Naproti tomu *Obraz KSA* se setkal s veskrze pozitivním přijetím, zejména díky hereckým výkonům. Došlo i na srovnávání slavných inscenací *Obrazu*. Tyto inscenace posloužily jako protiargument k tezi, zda je důležité, aby postavy hry představovali muži kolem čtyřiceti let. Za výsledek prvního seminárního střetu můžeme považovat ideu, že s různými generačním zařazením herců přicházejí nová témata s věkem spojená.

S víceméně kladnou odezvou, ačkoliv občas více či méně zamlženou (ne)porozuměním samotnému žánru absurdní komedie, byl spjat příspěvek týkající se *Vánoc u Ivanovových Staré arény*. Ohlas nastal směrem k využití postavy samotného *Vveděnského*. Směrodatným momentem bylo poukázání na krutost dětských her, díky nimž lze nahlédnout krutost doby.

Dostalo se i na DPB a jejich první festivalové představení *PS: ... odepíš!*. Výborný nápad využití starých pohlednic pro divadlo se „schválil“, ale otázkou zůstalo, zda se podařilo propojit obsahy, a zda se dostal k divákovi dostatečný přesah. Argumenty za kladnou odpověď spočívaly ve zdůraznění malých příběhů všedního dne spolu s aktuálností prostřednictvím satiry na současné téma.

S posledním příspěvkem se seminář vrátil opět ke scéně probírané jako první, nyní s inscenací *Ted' mě zabij* uváděné na *zkušebně DAD*. Svou podstatou provokativní předloha provokovala i mezi teoretiky. Zazněly názory z obou táborů, pro i proti a byl rázem viditelný rozpor mezi potřebou odtabuizování podobných témat a zbytečné voyerství ze strany jak diváků, tak tvůrců.

Není asi překvapivé, že se mezi diskutujícími, kromě vykopávajících studentů, prosadili zejména příslušníci renomované kritické obce, jejichž názor se může zdát objektivním. Použiji znovu část mého zamyšlení nad inscenací *Obraz* – každý názor je subjektivní a máloco mu může dát objektivní punc.

ROZHOVOR S VÍTEM ROLEČKEM

S Vítem Rolečkem, stále ještě relativně čerstvým přírůstkem do souboru NDM, jsme se potkali v příjemné kavárně v centru Ostravy. Bavili jsme se o jeho působení tady, o DAMU a o divadelní kritice.

V jakém jsi dneska rozpoložení?

No, v takovém OST-RA-VARovském.

A to vypadá jak?

Představení a příjezd přátel z republiky dohromady... záhul... Někteří kolegové hrají několik představení denně, já mám teda celkově jen dvě. Včera *Ted' mě zabij* a zítra ještě *Cara Samozvance*, který bude mít zároveň derniéru.

Ty jsi studoval na DAMU Činohru, ale ještě předtím jsi byl na KATaPU (Katedra autorské tvorby a pedagogiky), která funguje pod záštitou Ivana Vyskočila. Znáš spíš lidi, kteří na to šli obráceně, nejdřív Činohra, pak KATaP? Jak jsi vnímal tento přechod?

Na KATaPu jsem se trochu trápil z hlediska toho, že většina mých spolužáků byla starších, často už měli za sebou vysokou školu v jiném oboru. A tenhle obor, zájem a profesi rozvíjeli svou autorskou tvorbou pod záštitou té katedry. Zatímco já jsem po všeobecném gymnasiu nic takového neměl. Chtěl jsem hrát. Jevišťe, partner, text a na to tě KATaP nepřipraví. Bylo to super na jeden rok, ten náhled na sebe sama, na sebe v dialogickém jednání. A taky vidět, že na DAMU neexistuje jen Činohra.

No a angažmá zde v Ostravě jsi dostal hned po škole? Někteří tvoji spolužáci šli například do Činoherního studia v Ústí nad Labem (konkrétně Anna Kratochvílová a Adam Ernest), to tě nelákalo? Musel jsi se rozhodovat?

Dostal jsem nabídku sem, do Chebu a pak jsme se ještě otrkávali s Mladou Boleslaví a vlastně mě ta Ostrava zaujala nejvíc.

Takže se ti tady pracuje dobře?

Jo.

Kolegové tě přijali?

(zblízka do diktafonu) Nazdar kolegové, přijali jste mě? *(smích)*

Včera jsme mohli v rámci festivalu zhlédnout inscenaci *Ted' mě zabij*. Mě to zaujalo, protože tam máš takovou rozporuplnou roli, na jednu stranu grázlík, na druhou stranu jemnej a hodnej člověk. Zároveň téma hry je těžký. Byla to pro tebe velká výzva nebo ti to naopak sedlo?

Byla to výzva, určitě jo. *(smích)* Mám Rowdyho rád. Nová zkušenost. Těsně předtím jsem dělal *Zamilovaného Shakespeara* na velkém prostoru v Myronovi, najednou tohle bylo něco úplně jiného. Janusz mě dost cepoval, což bylo dobře. Byla to pro mě nová škola, taková, co ti DAMU nedá. No a Rowdy je fajn. Mně se líbí oblouk té postavy, grázlík, jak si říkala, se najednou musí stát zodpovědným člověkem, dokonce víst jakousi „rodinu“.

OST-RA-VAR jsi už zmiňoval, ale vnímáš třeba, že to u herců vzbuzuje jiný postoj k hraní? Že se třeba snaží víc? Máte v hlavě, že v publiku sedí spousta teatrologů a herci neoblíbených kritiků?

Jo, je to jiné, hlavně protože spousta lidí bojuje s názorem, proč ty kritici nemůžou přijet normálně i v průběhu roku, udělat si čas. Vždyť Ostrava je dneska snadno dostupná, z Prahy jsi tu za tři hodiny. Festivalové publikum je rozdílné, když si člověk uvědomí, jaká skupina lidí NDM běžně navštěvuje.

Zároveň je tu hodně studentů, kteří můžou mít na věci úplně jiný pohled.

Já jsem právě přemýšlel, když jsem četl tvoje otázky, pro koho vlastně je OST-RA-VAR určený? Nedokážu si odpovědět. Já třeba, když jsem byl na škole, tak jsem na OST-RA-VAR chtěl jet, ale z kapacitních důvodů jsem se jako KATaPák nedostal. Přednostně jeli kritici, režiséři a produkční. A na Činohře už nebyl čas. Takže já jsem ho vlastně nikdy nezažil a zajímalo by mě, jak funguje pro účastníka. Mohl by třeba fungovat jako Šrámkova Sobotka nebo Walkrův Prostějov... nějaká komunita lidí, se kterou se pravidelně setkáváš a něco sdílíš. Otázkou je, na kolik si toho dnešní návštěvníci festivalu váží. Kritika a zdravý rozum

jsou pro divadlo stoprocentně potřeba. Nejde ho dělat, jako že jsme všichni sluníčkoví. Jen ten dialog mi dneska chybí.

Teď jsi narazil na další věc, na kterou bych se tě ráda zeptala. Čteš kritiku nebo to jde úplně mimo tebe? Jak vnímáš současnou situaci.

Ty studuješ kritiku, vid'? (smích) Vždycky si musím říct, že to je vlastně myšlenka jednoho konkrétního člověka a může být velmi matoucí ať v pozitivním nebo negativním slova smyslu. Kritik není Bůh, kterej má absolutní pravdu. Je to těžký, kritiky v tomhle lituju. Musí být náročný to celý ustat. A co to vlastně je, být kritikem? Trochu se bojím, že po nějakém čase toho člověka už divadlo ani nebaví a dělá to jen z rutiny. Z kritik často nemám pocit, že by do toho byl ten člověk zapálenej, fascinovanej, že by fandil. Ten člověk by spíš měl mít jinou funkci, třeba se nebát a přijít osobně a říct svůj pohled. Naživo by to bylo mnohem cennější, pak až to formulovat do nějakého smysluplného písemného tvaru. Vyjde jedna kritika a ta se považuje za světonázor. To mi přijde zbytečný. Pak se víc řeší, co bylo v kritice, než samotná inscenace.

Za milý rozhovor děkuje Ema Šlechtová.

A ještě malé zamyšlení...

Dnešní rozhovor ve mně vyvolal spoustu otázek. Nestává se mi úplně často, že bych měla šanci pobavit se o divadelní kritice s někým z tvůrců, většinou to je nevděčné téma končící rozepí. Nejvíce mě překvapilo to, jak jsme se dokázali v názorech potkávat. Nezáleželo na tom, že každý stojíme, obrazně řečeno, na opačné straně barikády. Kritika má být dialogem, protože válka brání vzniku umění. Vypnout diktafon a sdílet. Třeba to něco udělat.

Divadlo je rehoľa. Pochopil som Grotowského. Musel byť na OST-RA-VARe.

Max Sobek

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky a statutárního města Ostravy. Festival pořádá činohra Národního divadla moravskoslezského ve spolupráci s Komorní scénou Aréna, Divadlem Petra Bezruče a Starou arénou.

MINISTERSTVO
KULTURY

Moravskoslezský
kraj

OSTRAVA!!!

NÁRODNÍ DIVADLO
MORAVSKOSLEZSKÉ

Šéfredaktorka: Jiřina Hofmanová

Zástupkyně šéfredaktorky: Barbora Kašparová

Redakce: Barbora Havlová, Max Sobek, Ema Šlechtová, Nikoleta Tužinská

Grafička: Petra Novotná

Kontakt: Haylinn@seznam.cz